

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК

ЖУРНАЛ ІСТОРИЇ І УКРАЇНОЗНАВСТВА

Під загальною редакцією
ЛЮБОМИРА ВИНАРА

Число 1-2

1991

Том 28

НЬЮ-ЙОРК

КИЇВ

ТОРОНТО

МЮНХЕН

ЛЬВІВ

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК

Видає:

Українське Історичне Товариство

THE UKRAINIAN HISTORIAN

Published by

The Ukrainian Historical Association

PERMISSION TO REPRINT. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopy, recording, or otherwise without prior written consent of the Editor in Chief.

Усі матеріали до Редакції просимо надсилати в трьох примірниках на адресу:

"The Ukrainian Historian"

P.O. Box 312

Kent, Ohio 44240

U.S.A.

або

"The Ukrainian Historian"

3804 Oxford Ave.

Montreal, Que. H4A 2Y2

Canada

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти матеріали. За зміст статей і рецензій відповідають їхні автори. Прохається авторів надсилати матеріали в трьох машинописних примірниках, статті обсягом не більше 25 стор., рецензії, замітки і інші матеріали до 10 стор. Не прийняті до друку рукописи авторам на повертаються. Передруки дозволені лише за згодою Головного Редактора.

The Editors are not responsible for statements either of fact or opinion made by contributors.

Articles appearing in this Journal are abstracted and/or indexed in *Historical Abstracts*, *America: History and Life*, *Bibliography of Slavic and East European Studies*, and *MLA International Bibliography*.

ISSN: 0041-6061

ЗМІСТ

ДО ЮВІЛЕЮ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Звернення Українського Історичного Товариства з нагоди 125-ліття з народження Михайла Грушевського	7
<i>Любомир Винар</i> : Ювілейний Рік Михайла Грушевського й УІТ	9
<i>Роман Крип'якевич</i> : Михайло Грушевський та Іван Крип'якевич	24

УКРАЇНЦІ В КАНАДІ: 1891-1991

<i>Марко Антонович</i> : Століття поселення українців в Канаді	37
<i>Іраїда Герус-Тарнавецька</i> : Образ жінки в українському канадському фольклорі	39
<i>Thomas Prymak</i> : The Post-Secondary Teaching of Ukrainian History in Canada: An Historical Profile	71

МАЗЕПОЗНАВСТВО

<i>Олександр Оглоблин</i> : Гетьман Іван Мазепа і Москва	82
--	----

ГРУШЕВСЬКІЯНА

<i>Любомир Винар</i> : Збірка статей М. Грушевського <i>На порозі Нової України</i> : історія видання	95
<i>Петро Одарченко</i> : Михайло Грушевський і українська молодь	105
<i>Віктор Заруба</i> : Листи М. Грушевського до Петра Стебницького	107
Недрукований лист В. Липинського до М. Грушевського в справі Загальних Зборів НТШ в 1913 році	111

ІСТОРИОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

<i>Олександр Ситник</i> : Український історик Іван Каманін	115
<i>В.І. Сергійчук</i> : Тема козацтва на сторінках «Українського Історика»	133

НАУКОВІ УСТАНОВИ

<i>Вячеслав Брюховецький</i> : Відродження Києво-Могилянської Академії	145
--	-----

СПОГАДИ

<i>А. Верзилів</i> : Мої спогади про чернігівських археологів	150
---	-----

ДИСКУСІЯ

<i>Петро Одарченко</i> : Автентичні й неавтентичні тексти універсалів Української Центральної Ради	168
---	-----

MISCELLANEA

<i>Алдона Василяускене</i> : До питання вивчення списків Другого Литовського Статуту	176
---	-----

РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ

<i>Записки Наукового товариства імені Т. Шевченка</i> . Львів 1991. (Марко Антонович)	179
<i>Thomas M. Prymak, Mykhailo Hrushevsky: The Politics of National Culture</i> (В. Klid)	182

Ihor Kamenetsky, ed. <i>The Tragedy of Vinnytsia: Materials on Stalin's Policy of Extermination in Ukraine During the Great Purge, 1936-1938</i> (James E. Mace)	184
<i>Збірник праць Ювілейного Конгресу 1000-ліття Хрищення Руси-України.</i> Редактор: Володимир Янів. (Олександр Домбровський)	186
<i>Украинские Карпаты. История; Украинские Карпаты I. Экономика.</i> (Богдан Винар)	190
<i>Тієї слави козацької повік не забудем.</i> (Марко Антонович)	192
Daniel Beauvois, <i>Le noble, le serf et le revisor.</i> (Марко Антонович)	193
Oksana Piaseckyj, <i>Bibliography of Ukrainian Literature in English and French.</i> (Б. Винар)	195
Ю. Луцький, ред. <i>Самі про себе.</i> (М. Антонович)	196
Володимир Балагура: <i>Як я став журналістом.</i> (Олександр Домбровський)	197
Володимир Т. Жила, <i>Бібліографія Михайла Г. Марунчака.</i> (Наталія Пазуняк)	199
Яр Славутич, <i>У вирі багатокультурности.</i> (Я. Рудницький)	200
<i>Геродотова Скитія.</i> (О. Домбровський)	202

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

ВІДЗНАЧЕННЯ 125-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АКАД. МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

ДОКУМЕНТАЦІЯ

Звернення Світового Конгресу Вільних Українців	203
Commemorating the 125th Anniversary of Academician Mykhailo Hrushevsky's Birthday	204
Ювілейний видавничий фонд ім. М. Грушевського: звернення	206
Резолюції Ювілейної наукової конференції в Америці	207
Премія ім. Михайла Грушевського	208
Академічний комітет для відзначення 125-ліття з дня народження Михайла Грушевського	209
Основання Міжнародного товариства ім. Михайла Грушевського	210

КОНФЕРЕНЦІЇ І ЗІЗДИ

Перша ювілейна конференція присвячена М. Грушевському в Європі	211
Міжнародна ювілейна конференція у Львові (Львівянин)	212
Всеукраїнська наукова ювілейна конференція «Михайло Грушевський в історії України» в Америці (Тамара Булат, Київ)	217
Ювілейна наукова конференція присвячена М. Грушевському в Канаді (Тарас Злупко, Львів)	221
Українське Історичне Товариство в Україні: львівські наради	224
Від Редакції	225

ОДЕРЖАНІ ВИДАННЯ	226
----------------------------	-----

НАШІ АВТОРИ	228
-----------------------	-----

TABLE OF CONTENTS

ON THE 125th ANNIVERSARY OF MYKHAILO HRUSHEVSKY'S BIRTH

Appeal of the Ukrainian Historical Association on the 125th Anniversary of Mykhailo Hrushevsky's Birthday	7
The Jubilee Year of Mykhailo Hrushevsky and the Ukrainian Historical Association, by <i>Lybomyr Wynar</i>	9
Mykhailo Hrushevsky and Ivan Krypyiakovych, by <i>Roman Krypyiakovych</i>	24

UKRAINIANS IN CANADA, 1891-1991

A Century of Ukrainian Settlement in Canada, by <i>Marko Antonovych</i>	37
The Female Image in Ukrainian-Canadian Folklore, by <i>Iraida Gerus-Tarnavets'ka</i>	39
The Post-Secondary Teaching of Ukrainian History in Canada: A Historical Profile, by <i>Thomas Prymak</i>	71

MAZEPIANA

Hetman Ivan Mazepa and Muscovy, by <i>Alexander Ohloblyn</i>	82
--	----

HRUSHEVSKIANA

M. Hrushevsky's Anthology <i>On the Threshold of a New Ukraine:</i> Publication History, by <i>Lybomyr Wynar</i>	95
Mykhailo Hrushevsky and the Ukrainian Youth, by <i>Petro Odarchenko</i>	105
M. Hrushevsky's Letters to Petro Stebnyts'kyi, by <i>Viktor Zaruba</i>	107
V. Lypyns'kyi's Unpublished Letter to M. Hrushevsky Concerning the Shevchenko Scientific Society's General Meeting in 1913	111

HISTORIOGRAPHY

The Ukrainian Historian Ivan Kamanin, by <i>Oleksander Sytnyk</i>	115
The Kozak Theme in the <i>Ukrainian Historian</i> , by <i>V. I. Serhijchuk</i>	133

SCHOLARLY INSTITUTIONS

The Rebirth of the Kyiv Mohyla Academy, by <i>Viacheslav Briukhovets'kyi</i>	145
--	-----

MEMOIRS

My Recollection of the Chernihiv Archeologists, by <i>A. Verzyliv</i>	150
---	-----

DISCUSSION

Authentic and Non-Authentic Texts of the Universals of the Ukrainian Central Rada, by <i>Petro Odarchenko</i>	168
--	-----

MISCELLANEA

On the Study of the Registries of the Second Lithuanian Statute, by <i>Aldona Vasiliuskene</i>	176
---	-----

REVIEWS	179
---------------	-----

CHRONICLE	203
-----------------	-----

BOOKS RECEIVED	226
----------------------	-----

OUR CONTRIBUTORS	228
------------------------	-----

**ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА Й УСТАНОВ
В СПРАВІ ЮВІЛЕЙНОГО ВИДАВНИЧОГО ФОНДУ
МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО**

У зв'язку із відзначенням 125-ліття з дня народження Михайла Грушевського, найвидатнішого українського історика, Голови Української Центральної Ради і першого Президента Української Народньої Республіки, Українське Історичне Товариство звертається до громадянства з проською зложити одноразовий добровільний даток на Ювілейний фонд М. Грушевського при УІТ. Для тривалого відзначення великого українця, УІТ плянує такі видання:

1) Ювілейний науковий збірник присвячений 125-літтю народження М. Грушевського в якому друкуються праці науковців з України і діаспори.

2) Михайло Грушевський, На порозі нової України — перевидання збірки праць М. Грушевського з 1918 року і джерельних матеріалів до історії Української Центральної Ради (в друку).

3) Михайло Грушевський: студії і джерельні матеріали — збірка монографічних досліджень про найвидатнішого історика і організатора наукового життя.

4) Михайло Грушевський, будівничий української держави в 1917-18 роках (збірні праця).

5) Сучасники про Михайла Грушевського (збірка спогадів співробітників і знайомих М. Грушевського).

6) Випуск наступного тому «Грушевськіяна» у співпраці з Міжнародним Науковим Товариством М. Грушевського.

Як відомо, за ініціативою Українського Історичного Товариства, в Україні і діаспорі проголошено 1991 рік — Ювілейним Роком Грушевського, в якому, у співпраці з іншими науковими установами в Україні і діаспорі, УІТ організує і відбуває наукові конференції в Україні, Європі, Америці і Канаді.

Уважаємо, що запроєктовані видання зможемо зреалізувати лише за активною допомогою українських установ і громадянства в діаспорі. Тому просимо зложити одноразовий даток на Ювілейний Фонд Грушевського і цим безпосередньо причинитися до дальшої розбудови грушевськознавства — однієї із важливих ділянок українознавства. Цим українська громада причиниться до тривалого відзначення життя і творчості Великого Українця.

Пожертви просимо висилати на такі адреси:

Ukrainian Historical Assoc.,
Hrushevsky Fund
P.O. Box 312, Kent, OH 44240
USA

Ukrainian Historical Assoc.,
Hrushevsky Fund
P.O. Box 95, Etobicoke, Ont.
Canada M9C 4V2

Усім жертводавцям на Ювілейний Фонд М. Грушевського щиро дякуємо.

Управа Українського Історичного Товариства

РЕЗОЛЮЦІЇ

ЮВІЛЕЙНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В АМЕРИЦІ, ПРИСВЯЧЕНОЇ 125-Й РІЧНИЦІ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АКАДЕМІКА МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

19-20 жовтня 1991 року в Нью Йорку, в будинку Української Вільної Академії Наук у США, відбулася Ювілейна наукова конференція — «Михайло Грушевський в історії України».

Конференцію організував Академічний комітет для відзначення 125-ліття від дня народження М. Грушевського при співпраці Наукової Ради при Світовому Конгресі Вільних Українців (СКВУ). До Академічного комітету входили видатні вчені і організатори наукового життя Америки, Канади й Європи.

Ця наукова конференція — це видатна культурна подія в науковому та громадському житті діаспори. Адже Михайло Грушевський був і залишається найвидатнішим українським істориком, організатором українського наукового життя, а також Головою Української Центральної Ради і першим президентом Української Народної Республіки 1918 року. Він є одним із найвидатніших будівничих української національної культури і державности України в ХХ столітті.

Ювілейна конференція мала всеукраїнський академічний характер, в ній взяли участь науковці з України, Америки і Канади. Конференція охоплювала тематично різні аспекти життя і творчости академіка Михайла Грушевського. Ювілейна наукова конференція рекомендує:

1) Сприяти розвитку грушевськознавства, як нової галузі української науки, в Україні і поза її межами. Ця галузь була започаткована Українським Історичним Товариством 1966 року, коли було відзначено 100-ліття від дня народження Великого Українця;

а) сприяти виданню недрукованих і перевиданню друкованих праць М. Грушевського;

б) сприяти виданню монографічних досліджень, присвячених життю, діяльності і творчості Ювілята;

в) сприяти виданню бібліографічних і енциклопедичних довідників про М. Грушевського;

г) з'ясувати долю завершених і загублених останніх томів «Історії України-Руси» та «Історії Української Літератури» М. Грушевського.

2) Сприяти впровадженню в науку схеми Михайла Грушевського, як науково-обґрунтованої схеми української історії. Підготувати підручни-